

Relevant og dokumenterbar kompetanse i CBCT virksomheter

Radiologiseminar 2012 Oslo

Caroline Hol

Kjeve- og ansiktsradiolog

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør

Regelverk for CT/CBCT

- Strålevernsloven (2000)
- Strålevernsforskriften (2010)

- **StrålevernInfo** 8•10 (2010)

Krav for bruk av Cone Beam CT ved odontologiske virksomheter

Strålevernsloven § 13

Berettigelse og optimalisering

- Medisinsk strålebruk skal utføres i samsvar med medisinsk anerkjente og forsvarlige undersøkelses...metoder, herunder ivaretagelse av strålevern
- Strålebruken skal være berettiget, dvs nytteverdien skal overstige mulig skadevirkning. Faglig ansvarlig skal vurdere berettigelsen.
- ALARA-prinsippet
- Kontroll av faktiske stråledoser

Strålevernsforskriften

Relevant og dokumenterbar kompetanse ved bruk av CBCT

§ 42. *Medisinsk kompetanse*

- a) Ved bruk av røntgen og MR som er underlagt godkjenningsplikt etter § 8 bokstav g (bla dataassistert snittavbildning (CT))..., *lege med spesialistgodkjenning i medisinsk radiologi eller tannlege med spesialistgodkjenning i kjeve- og ansiktsradiologi*

- f) Ved ... *ekstraoral dentalradiografi, tannlege med relevant og dokumenterbar kompetanse*

Strålevernsforskriften

Relevant og dokumenterbar kompetanse ved bruk av CBCT

§ 43. *Opplæring i strålevern og medisinsk strålebruk*

Personell skal ha **årlig relevant opplæring** i strålevern og strålebruk i forhold til arbeidsmetoder og den enkeltes arbeidsoppgaver.

Alt berørt personell skal ha **apparatpesifikk opplæring** som inkluderer forhold som påvirker stråledose og bildekvalitet før ny apparatur eller nye metoder tas i klinisk bruk.

All opplæring skal være **dokumenterbar** i forhold til omfang og innhold for den enkelte arbeidstaker.

Strålevernsforskriften

Relevant og dokumenterbar kompetanse ved bruk av CBCT

§ 44. *Kompetanse innen medisinsk fysikk*

...**realfaglig personell på masternivå** med realkompetanse innen den aktuelle disiplinen av medisinsk fysikk (røntgendiagnostikk...).

... nødvendige arbeidsoppgaver blir ivaretatt, herunder dosimetri, kvalitetskontroll, optimalisering.

Faglig ansvarlig fysiker skal ha ytterligere to års klinisk erfaring.

Strålevernsforskriften

Relevant og dokumenterbar kompetanse ved bruk av CBCT

§ 45. *Kompetanse for å betjene apparatur for medisinsk strålebruk*

- Røntgen...apparater skal betjenes av radiograf eller lege med relevant spesialistgodkjenning, eventuelt tannlege med spesialistgodkjenning i kjeve-og ansiktsradiologi.
- Kravet til spesialistgodkjenning gjelder likevel ikke for ... enkel dentalrøntgenapparat.
- CBCT/CBVT for bruk innen kjeve- og ansiktsradiologi kan betjenes av tannlege med relevant og dokumenterbar kompetanse.

CBCT

Oppsummering personell

- Medisinsk kompetanse/ medisinsk faglig ansvarlig:
  - Radiolog (lege/ tannlege)
- Realfaglig kompetanse:
  - Fysiker med mastergrad og minimum to års realkompetanse
- Radiograffunksjon:
  - Radiograf
  - Radiolog
  - Tannlege
- Strålevernskoordinator (kommer tilbake til senere)

Digresjon:

Medisinsk radiolog eller kjeve- og ansiktsradiolog?

Helsepersonelloven

§ 4. *Forsvarlighet*

- Helsepersonell skal **utføre sitt arbeid i samsvar med** de krav til **faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp** som kan forventes ut fra helsepersonellens kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig.
- **Helsepersonell skal innrette seg etter sine faglige kvalifikasjoner**, og skal innhente bistand eller henvise pasienter videre der dette er nødvendig og mulig. Dersom pasientens behov tilsier det, skal yrkesutøvelsen skje ved samarbeid og samhandling med annet kvalifisert personell.
- **Ved samarbeid med annet helsepersonell, skal legen og tannlegen ta beslutninger i henholdsvis medisinske og odontologiske spørsmål som gjelder undersøkelse og behandling av den enkelte pasient.**

Hvilke oppgaver skal utføres?

StrålevernInfo 8:10

Radiolog

- Berettigelsesvurdering
- Utarbeidelse av henvisningskriterier
- Delaktig i optimalisering av undersøkelsesprotokoller
- Ansvarlig for at CBCT undersøkelsene tolkes på en forsvarlig måte og at rapporten inngår i pasientens journal
  - For undersøkelser med FOV opp til 8x8 cm av dentolalveolære områder kan radiologen delegere tolkning til tannlege med relevant og dokumenterbar kompetanse
  - Øvrige undersøkelser skal tolkes av radiolog
- Gi råd før kjøp av CBCT
- Kan betjene CBCT apparaturen

Hvilke oppgaver skal utføres?

StrålevernInfo 8:10

Fysiker

- Strålevernsmessig mottakskontroll og årlig statuskontroll av
  - CBCT apparatur
  - arbeidsstasjon/monitor for bildetolkning
- Bistå med vurdering og kontroll av
  - teleradiologisk løsning
  - monitor for bildetolkning
  - bygningsmessig skjerming
  - dose- og risikovurdering
  - etablering av representative doser
  - optimalisering av undersøkelsesprotokoller
  - undervisning i strålevern
  - konsultasjon ifm ulike strålevernsrelaterte problemstillinger
- Gi råd før innkjøp av CBCT

Hvilke oppgaver skal utføres?

StrålevernInfo 8:10

Radiograf/tannlege med radiograffunksjon

- Bidra ved optimalisering av undersøkelsesprotokoller
- Utføre CBCT undersøkelser
- Utføre individuell optimalisering ved undersøkelse
  - mAs-verdi tilpasset pasientens størrelse
  - FOV tilpasset anatomisk område av klinisk interesse

Kompetansekrav

Spesialistregler/ StrålevernInfo 8:10

Radiolog	Fysiker	Radiograf	Tannlege med radiograffunksjon
Medisinsk radiolog: Cand. med. + 5 år Apparatspesifikk kompetanse	Hovedfag/master	Bachelor	Cand./master odont.
Kjeve- og ansiktsradiolog: Cand./master odont. + 3 år Apparatspesifikk kompetanse	Realkompetanse innen røntgendiagnostikk, 2 år for faglig ansvarlig fysiker	Apparatspesifikk kompetanse	Apparatspesifikk kompetanse
Tannlege med relevant kompetanse (små felt): Cand./master odont. + ??? Apparatspesifikk kompetanse		Tilstrekkelig kompetanse innen strålefysikk og strålebiologi	Tilstrekkelig kompetanse innen strålefysikk og strålebiologi

Relevant kompetanse i strålevern StrålevernInfo 8:10

Kompetanseområde	Radiolog	Fysiker	Radiograf/tannlege med radiograffunksjon
Elementær strålefysikk og strålebiologi	X	X	X
Eksponeeringsparametrenes påvirkning på stråledose og bildekvalitet	X	X	X
Digital radiografi	X	X	X
Stålevern av personell og pasient	X	X	X
Representative doser	X	X	X
Optimalisering	X	X	X
Berettigelse	X	?	X (bør, spesielt ved teleradiologi)
Doser og risiko	X	X	X
Bruk av henvisningskriterier	X	?	X
Prinsippene ved kvalitetskontroll	X	X	X
Nasjonalt lovverk og europeiske anbefalinger	X	X	X

Relevant klinisk kompetanse mtp radiologoppgaver

SEDENTEXCT/pensum spesialistutdannelsen i kjeve- og ansiktsradiologi

Kompetanseområde Tolkning av små volum av kjever	Kompetanseområde Tolkning av store volum
Anatomi (røntgen/CBCT)	Anatomi (røntgen/CBCT)
Anatomiske normalvariasjoner	Anatomiske normalvariasjoner
Utviklingsanomalier - Relatert til syndromer - Andre	Utviklingsanomalier - Relatert til syndromer - Andre
Patologi	Patologi
Behandling - av ulik patologi - ulike typer rekonstruksjoner	Behandling - av ulik patologi - ulike typer rekonstruksjoner
Feilkilder i CBCT bildene	Feilkilder i CBCT bildene

Spørsmål:

Hva kan en tannlege i utgangspunktet? Hvor dyptgående skal opplæring for små felt være?

Etterutdanning!

Relevant kompetanse mtp radiografoppgaver

SEDEXCT mm.

Kompetanseområde (SEDEXCT)

Teknologisk kunnskap om CBCT maskiner
(generelt og apparatspesifikt, teori og praktisk)

Prinsipper for CBCT undersøkelser

Teknikker for gjennomføring av CBCT undersøkelser
(teori og praktisk)

Kvalitetskontroll av CBCT maskiner – vektet mot konstanskontroller
(generelle prinsipper og apparatspesifikt, teori og praksis)

Behandling av pasienten ved gjennomføring av undersøkelsen inkl. praktisk strålevern
(teori og praktisk)

Avvikshåndtering (pasientrelatert, teknikk-/teknologirelatert, strålerelatert)

Etterutdanning!

Relevant kompetanse mtp fysikeroppgaver

Forslag

Kompetanseområde

CBCT teknologi

Apparatspesifikk kunnskap

Annet?

Etterutdanning

Krav til henviser?

Forslag/pensum tannlegeutdanningen/spesialistutdannelse?

- Ha kunnskap om når en har behov for snittbilder
- Ha teoretisk kjennskap til CBCT teknologi, dosimetri, kliniske og teknologiske muligheter og begrensninger
- Utforme henvisningen slik at radiografen og radiologen skjønner hva som er målet med undersøkelsen:
  - Kliniske funn
  - Diagnostisk problemstilling
  - Legge ved relevante bilder (NB! Bildekvalitet)